

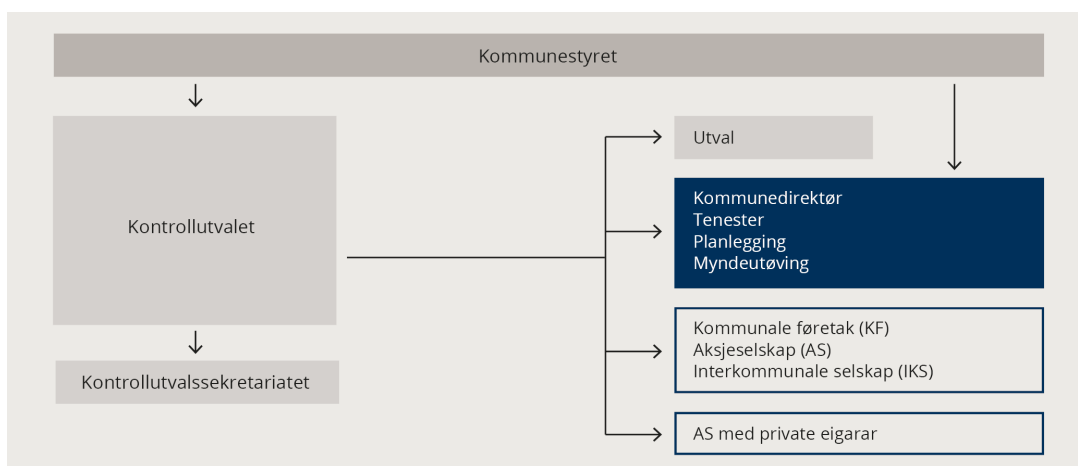
Årsmelding 2025

Haram kontrollutval

Haram kontrollutval – på vakt for kommunen sine verdier.

Kommunen er den viktigaste velferdsprodusenten i samfunnet, og forvaltar viktige ressursar på vegne av innbyggjarane. Omfanget av, og breidda i den kommunale tenesteproduksjonen medfører behov for utstrekt styring og kontroll.

Kommunal eigenkontroll er den kontrollen kommunen sjølv gjennomfører i eiga verksemd. Eigenkontroll er eit viktig element i det lokale folkestyret, og skal medverke til at kommunen når dei måla som er sette, innanfor rammene av gjeldande regelverk og tildelte ressursar. Eigenkontrollen skal også medverke til å styrkje tilliten til forvaltninga gjennom førebygging og avdekking av mislege handlingar og andre uheldige tilhøve.

Illustrasjon frå Kontrollutvalsboka 2021

Om kontrollutvalet

Kontrollutvalet er kommunestyret sin reiskap, og det er kommunestyret som har det overordna kontrollansvaret for den kommunale verksemda. Kommunestyret spelar difor ei avgjerande rolle for kva merksemd kontrollarbeidet har i kommunen. For at kontrollutvalet skal vere ein god reiskap for kommunestyret, må kommunestyret gje kontrollutvalet gode arbeidsvilkår. Og leggje til rette for god samhandling mellom kommunestyret og kontrollutvalet.

Tidlegare leiar Trond Seth fekk fritak frå vervet av Haram kommunestyre. Ny leiar blei Åge Reidar Vikestrand og nytt medlem blei Magne Lundemo, vald på kommunestyret sitt møte 8. mai 2025. Haram kontrollutval har for perioden 2025 - 2027 slik samansetning:

- Åge Reidar Vikestrand – leiar
- Anne Lena Rishaug– nestleiar
- Erlend Gaustad – medlem

- Hege Kristin Natland– medlem
- Magne Lundemo – medlem

Om revisjonen

Haram kommune nyttar Møre og Romsdal revisjon SA (samvirkeforetak) som revisor. Oppdragsansvarleg revisor i 2025 har vore Linn Gunnhild Pettersen.

Revisor skal utføre rekneskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eigarskapskontroll og annan kontroll som er bestemt i lov eller forskrift. Til dømes skal rekneskapsrevisor gjennomføre forenkla etterlevingskontroll med økonomiforvaltninga, og revisor skal kontrollere grunnlaget for kommunen sitt krav om momskompensasjon. Revisor gjev og ei rekke attestasjonar og fråsegn til mellom anna ulike statlege styresmakter.

I tillegg kan revisor gjennomføre andre oppdrag etter avtale, slik som risiko- og vesentlegvurderingar i samband med utarbeiding av planar og ulike former for undersøkingar.

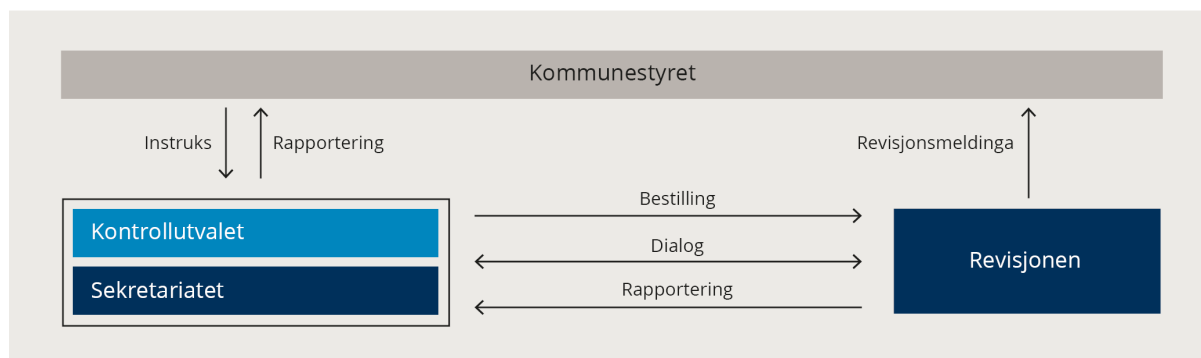
Oppdragsansvarleg revisor har lagt fram for kontrollutvalet dokumentasjon på sitt sjølvstende både knytt til rekneskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon.

Om sekretariatstenesta

Haram kommune eig 1/11 del av Sunnmøre kontrollutvalsekretariat IKS saman med kommunane Stranda, Giske, Sula, Sykkylven, Fjord og Ålesund. Etter regelverket skal kontrollutvalet ha eit sekretariat som er uavhengig av kommunen sin administrasjon og av dei som utfører revisjon for kommunen.

For at kontrollutvalet skal fylle kontrollfunksjonen sin er utvalet avhengig av støtte og tenester frå sekretariat og revisor. Sekretariatet er den viktigaste hjelparen og støttespelaren til kontrollutvalet, og skal sikre at saker som blir handsama av kontrollutvalet er forsvarleg utgreidde og førebudde, og at vedtak vert følgt opp.

God kommunikasjon og samhandling mellom kontrollutval, sekretariat og revisor er ein føresetnad for at kontrollutvalet effektivt kan føre kontroll på vegne av kommunestyret.

Kontrollutvalet sin aktivitet i 2025:

Haram kontrollutval har i 2025 hatt 5 møter og behandla 27 saker. Møteprotokollar vert oversendt til kommunestyret som fortløpande rapportering. Kontrollutvalet har løfta det fram i kommunestyremøta, om der har vore noko i møteprotokollen som kontrollutvalet ville gje særskilt merksemd. Dei saker der kontrollutvalet skal gje tilråding til kommunestyret, vert oversendt kommunestyret som eiga sak utanom protokollen. Dette gjeld til dømes forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll.

Sunnmøre kontrollutvalsekretariat IKS tok i 2025 i bruk sin eigen møteportal i ACOS. Alle medlemskommunane finn sakspapir og ymse informasjon i denne portalen. Innkalling vert sendt utvalet seinast ei veke før møtet. Innkalling og møteprotokoll har dette året blitt sendt til medlemmane i utvalet samt ordførar, politisk sekretariat, kommunedirektør og revisjon. Dei same dokumenta blir lagt ut på kontrollutvalet si heimeside www.kontrollutval.no/Haram og er der tilgjengeleg for alle.

Økonomi og revisjon

På vegne av kommunestyret kontrollerer utvalet om den økonomiske forvaltninga er i tråd med gjeldande reglar og vedtak. Økonomisjefen har møtt utvalet nokre gonger dette året, for å gje informasjon om status for økonomien og om korleis økonomistyringa er.

I tillegg får utvalet fortløpande informasjon frå revisor. Dette vert mellom anna utført gjennom oppsummering frå interimrevisjon, rapport frå forenkla etterlevingskontroll, informasjon om budsjettavvik, rapport etter årsoppgjersrevisjon og revisor si melding knytt til årsrekneskap og årsmelding. Revisor deltek på alle møta i kontrollutvalet.

Forenkla etterlevingskontroll såg nærare på startlån. Revisor uttalte:

Kontrollen har omfattet: kontroll av etterlevelse videreutlån – startlån, hvor vi har kontrollert om kommunen: 1. Har foretatt behovsprøving, og er mulighet for lån hos privat bank vurdert, jfr. forskriftens §5-2 og §5-4 2. Har dokumentert at låneformålet er kjøp-, oppføring-, utbedring- eller tilpasning av bolig, eller refinansiering av dyre lån for å kunne beholde bolig, jfr. forskriftens §5-3 3. Har dokumentert at det er stillet sikkerhet for utlån, jfr. forskriftens §7-5

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Haram kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd de nevnte kriterier for startlån i samsvar med forskrift om lån fra Husbanken.

Kontrollutvalet uttalte seg om Haram kommune sitt årsrekneskap for 2024. Til grunn for uttalen låg årsrekneskap (inkludert I.D. Huset KF), årsmelding og revisjonsmelding frå revisor.

Kontrollutvalet tilrådte at årsrekneskap og årsmelding vart godkjent av kommunestyret i Haram men noterte at fristen for innlevering frå administrasjonen til revisjonen var broten.

Aktivitetar

Hovudaktiviteten for Haram kontrollutval har i 2025 vore å ferdigstille forvaltningsrevisjon innan personalforvaltning i Haram kommune. Utvalet har vore grundig i arbeidet med denne rapporten. Haram kommunestyre handsama saka hausten 2025 i tråd med framlegget frå kontrollutvalet. I 2026 ønsker kontrollutvalet å bestille ein forvaltningsrevisjonsrapport i tråd med plan for forvaltningsrevisjon som var vedteke av kommunestyre hausten 2024.

Det er berre kommunestyret gjennom sine vedtak som kan pålegge kontrollutvalet å gjera kontrollhandlingar. For alle andre henvendingar er det opp til utvalet sjølv å vurdere og avgjere om dei vil gjere nærare undersøkingar og eventuelt sette i gang ei kontrollhandling. I dei tilfelle der det er opplagt at henvendinga burde vore retta til andre instansar (som klagenemnda, Sivilombodet eller Arbeidstilsynet), gjev sekretariatet rettleiing til meldar om det.

Når kontrollutvalet mottok ei henvending frå innbyggjarar eller via andre kanalar, gjer utvalet ei vurdering av innhaldet og ser på om det er av ein slik art at det bør setjast i gang ei kontrollhandling. Som ei hjelp i ei slik vurdering har kontrollutvalet hatt nytte av ein trafikklysmoell knytt til sentrale spørsmål. (illustrasjon frå FKT/Deloitte)

Sentrale spørsmål	Ja	Delvis	Nei
• Viser saken til lovbrudd, manglende etterlevelse av kommunale rutiner eller manglende oppfølging av kommunale vedtak?			
• Viser saken til en risiko knyttet til system, rutiner, praksis i kommunen mer generelt innenfor et område?			
• Dreier saken seg i hovedsak om en personlig enkeltsak?			
• Er saken under annen behandling i et annet organ? (rettsapparat, sivilombudsmann, statsforvalter, KOFA, klageorgan i kommunen, varslingskanal)?			
• Er det annen naturlig behandlingsvei for saken (ref. organene nevnt over)?			
• Vedrører saken misnøye med et politisk fattet vedtak?			
• Kan saken, og sakens oppmerksomhet, bidra til at det stilles spørsmål om tilliten til kommunens saksbehandling av en type saker?			
• Berører saken et tema som kontrollutvalget allerede har vurdert som aktuelt for oppfølging i sin risiko- og vesentlighetsanalyse?			
• Foreligger området som et tema i plan for forvaltningsrevisjon eller plan for eierskapskontroll?			
• Kan en gjennomgang bidra til læring og forbedring?			

Haram kontrollutval har i 2025 fått orienteringar frå administrasjonen innan sjølvkost på byggesaker og rutinar for varsling i høve arbeidsmiljølova.

Det har alltid vore lagt vekt på at kontrollutvalet skal halde seg oppdatert om informasjon og fagutvikling som er aktuell for kontrollutvalet sine oppgåver. Haram kontrollutval har i 2025 lagt vekt på samhandlinga mellom kontrollutval og revisjon. Fokus har vore på kontrollutvalet si «påsjåar» rolle på vegne av kommunestyret. Vidare har kontrollutvalet fått god informasjon kring revisjonen sine planar for arbeidet med revisjon av årsrekneskapen 2025.

Takk

Haram kontrollutval takkar kommunestyret, administrasjonen og revisjonen for at dei legg til rette for gode arbeidsvilkår for utvalet. Kontrollutvalet vil gjere sitt beste for å skape eit aktivt og engasjerande kontrollarbeid, stimulere til forbetningsarbeid på systemnivå og medverke til auka openheit og demokratisk innsyn.

Brattvågen, 29. januar 2026